

ДО

**ПРЕДСТАВЛЯЩАЯ
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
Професор Анелия Мингова**

ДОКЛАД

Относно: участие на господин Георги Шопов и господин Цони Цонев – членове на Висшия съдебен съвет, съдия Богдана Желявска – член на Националната съдебна мрежа и съдия Вероника Николова - национално лице за контакт на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, в 29-тата среща на националните лица за контакт на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела

На 23 октомври 2009 година бе проведена 29-тата редовна среща на националните лица за контакт на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела /ЕСМ-ГТД /. Срещата бе ръководена от господин Жоао Симос де Алмейда – секретар на ЕСМ-ГТД. На срещата като представители на Република България присъстваха господин Георги Шопов и господин Цони Цонев – членове на Висшия съдебен съвет, съдия Богдана Желявска – член на Националната съдебна мрежа и съдия Вероника Николова - национално лице за контакт на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела.

Срещата протече при следния дневен ред:

1. Дискусия относно приложението на Регламент №44/2001 относно подсъдността, признаването и изпълнението на чуждестранни решения по граждански и търговски дела.

Госпожа Карен Вандекеркове представи доклада на Европейската комисия относно приложението на Регламент №44/2001 относно подсъдността, признаването и изпълнението на чуждестранни решения по граждански и търговски дела. Докладът е изготвен въз основа на проучване на Комисията, проведено във всички държави – членки. В резултат на това проучване, Регламент №44/2001 е оценен като изключително ефикасен инструмент, способстващ правораздаването по спорове с международен елемент чрез въвеждането на система на съдебно сътрудничество, базирана на правила за юрисдикцията, координация на паралелните производства и свободно движение на съдебните решения. При съставянето на доклада Комисията е поставила за обсъждане на отделните държави – членки и седем предложения за изменение на съдържанието на Регламента, като в доклада е направен анализ на становищата на държавите – членки.

След представянето на доклада бе проведена дискусия по предложените от Европейската комисия изменения на нормите Регламента в следните насоки:

- Премахване на всички междинни мерки за признаване и изпълнение на чуждестранни съдебни решения / „екзекватура“/

При направеното от Комисията проучване е установено, че първоинстанционните производства по признаване и допускане до изпълнение на решения в отделните държави – членки продължават средно от 7 дни до 4 месеца, като в повече от 90% от случаите молбите биват уважавани. Въззивните производства по същите дела продължават между един месец и три години в зависимост от натовареността на съдилищата. Най – често изтъкваното от страните основание за отказ за признаване на чуждестранно решение е това по чл.34 ал.2 от Регламента - нередовно призоваване на ответника , като страните много рядко изтъкват другите основания за отказ.

Предвид изложеното Комисията предлага премахване на производството за екзекватура по отношение на съдебните актове, постановени в държавите – членки. Представителите на Холандия, Унгария, Испания и Обединеното кралство подкрепиха предложението, като изразиха становище, че ако „екзекватурата“ бъде премахната, то трябва да бъдат предвидени някакви възможни мерки за защита на ответника при допуснати процесуални нарушения в съдебното производство, решението по което се изпълнява.

Представителят на Германия посочи, че според практикуващите юристи в Германия уреденото в Регламента производство по „екзекватура“ е много бързо и не поражда проблеми за страните.

Комисията изтъкна, че ако „екзекватурата“ бъде премахната, то трябва да бъдат въведени изисквания за хармонизация на изпълнителните производства в отделните държави- членки.

-Действие на Регламента в международния правен ред

Като основни въпроси, които нормите на Регламента следва да уредят, докладът сочи разширяване на приложното поле на Регламента спрямо ответници, пребиваващи в трети държави, извън ЕО, защита на европейските граждани от решения от трети държави, които не са съответствие с правото на Общността и избягване на паралелни производства между съдилищата на държави – членки и съдилищата на трети държави. Проучването на комисията сочи, че липсата на общи правила определящи юрисдикцията по отношение на ответници, пребиваващи в трети държави, може да застраши приложението на императивни норми на Общностното право в областта на закрилата на потребителите, защита на данните, гаранционната отговорност и други.

Обединеното кралство излага становище, че не е наложително разширяване на приложното поле на Регламента спрямо ответници, пребиваващи в трети държави, но трябва да се въведе механизъм за избягването на паралелни съдебни производства. Представителят на Белгия предложи да се въведат ясни основания за отказ за признаване и изпълнение на съдебни решения на трети държави, постановени в противоречие с нормите на Регламента за подсъдността.

-Подобряване ефективността на споразуменията за избор на съд в Общността

Проучването на комисията установява, че при преценката на валидността на споразумението за избор на компетентен съд, съдилищата на някои държави – членки, освен общите изисквания, установени в чл.23 от Регламента, прилагат и допълнителни изисквания, установени от националното право на съответната държава. Друг проблем, който възниква, е необходимостта от хармонизация на правилата за избор на съд, установени в Регламента и правилата на Хагската конвенция за споразуменията за избор на съд от 30 юни 2005г. Основната разлика между двата акта касае паралелните производства, образувани в различни държави. Съгласно Регламент №44/2001 съдът, който е сезиран първо, следва да определи дали е компетентен, а всички останали сезирани със същия спор съдилища следва да спрат производствата пред тях до произнасянето на първия сезиран съд. Съгласно Хагската конвенция избраният от страните съд не спира производството пред него, дори и съд в друга държава да е бил сезиран със същото дело в по – ранен момент.

Представителят на Франция подчерта, че следва да се приемат разпоредби в Регламента осигуряващи приоритета на съда, който е избран от страните, но изрази опасение, че възприемането на режима на Хагската конвенция ще представлява крачка назад от разпоредбите на Регламента относно паралелните производства. Наред с това посочи, че нормата на чл.23 ал.1 (с) от Регламент №44/2001 създава големи затруднения в практиката, тъй е много трудно да се установи кои обичаи са често съблюдавани от страните по делото. Представителят на Белгия посочи, че съдилищата срещат трудности и с нормата на чл.23 ал.1 (b) от Регламент №44/2001, тъй като трудно се доказва каква е установената между страните практика.

Комисията подчерта, че дори и да бъде ратифицирана Конвенцията, това не означава, че нейните норми следва да бъдат възпроизведени на Общностно ниво. По отношение на приложението на нормите на чл.23 ал.1 (b) и (с) от Регламент №44/2001, Комисията счита, че тълкуването им е въпрос на съдебна практика и не е необходимо изменение на разпоредбите.

-Индустриална собственост

В доклада се поставя на обсъждане въпроса кои недостатъци на сегашната уредба на патентните спорове трябва да бъдат отстранени. Сочи се, че правораздаването по патентните спорове е една от областите, в които страните най – често се опитват да избегнат юрисдикцията на компетентните съдилища като започват производство пред друг съд, обикновено в държава- членка, където производствата се развиват по – бавно. Основният проблем е в случаите, когато съгласно правилата за подсъдността на Регламент №44/2001 съдът на една държава – членка е компетентен да разгледа спор за нарушението на патентни права, а съдът на друга държава е компетентен да разгледа спора относно валидността на патента. Друг съществен проблем възниква в случаите, когато нарушението на патентни права е извършено от свързани лица и съгласно правилата за подсъдността всяко от тях следва да бъде съдено в различна държава – членка.

Представителят на Испания посочи, че трябва да се въведат норми, допускащи съединяването на производства, които са свързани с нарушения на права върху един и същ патент. Представителят на България изрази становище, че съединяването на производства няма да се постигне единствено чрез изменение на нормите на Регламента относно подсъдността, тъй като тези правила определят само съдилищата на коя държава – членка са компетентни да разгледат определен спор. С оглед спецификата на патентното право, в много държави – членки различни съдилища разглеждат споровете за валидността на патентите и за нарушенията на патентни права, поради което страните могат да образуват паралелни производства и в рамките на една държава – членка. Представителят на Обединеното кралство посочи също, че съдилищата, разглеждащи исковите за присъждане на обезщетения за нарушения на патентни права, нямат необходимите специални знания, които имат специализираните съдилища, разглеждащи споровете за валидност на патенти.

-Висящи дела / Lis pendens / и взаимозависимост на исковите

Анализът на Комисията сочи, че практикуващите юристи оценяват принципа Lis pendens, установен в раздел IX от Регламента, че съдът, който е сезиран първо, следва да определи дали е компетентен, а всички останали сезирани със същия спор съдилища следва да спрат производствата пред тях до произнасянето на първия сезиран съд. Същевременно това правило дава възможност на ответника недобросъвестно да осуети търсената от ищеца защита като предяви иск относно преюдициален факт пред друг съд. С оглед на това Комисията поставя въпроса следва ли на общностно равнище да се предвиди възможност за обединяване на производства, образувани между същите страни в различни съдилища.

Франция и Обединеното кралство изразиха становище, че не следва да се ограничава възможността на ответника за защита чрез предявяване на отрицателен установителен иск срещу ищеца за преюдициален факт, когато са налице основания за това. В тази връзка Франция счита, че в случаите на свързани производства, е по-добре да се улесни и ускори комуникацията между съдилищата, отколкото да се въвеждат допълнителните формалности за обединяване на производствата.

Испания подкрепи въвеждането на правила за обединяването на производства в Регламент №44/2001.

Комисията счита, че първо трябва да се вземе решение относно това дали съгласието на страните трябва да бъде предвидено като предпоставка за съединяването на производствата.

- Привременни мерки

В доклада се изтъква, че привременните мерки остават сфера, в която разнообразието на националните процесуални закони затруднява свободното движение на такива мерки. Липсва яснота дали мерките, налагани в закрито заседание, без предварително уведомяване на ответника, подлежат на признаване и допускане до изпълнение по реда на Регламент №44/2001, ако е предвидена възможност ответникът да обжалва тези мерки след тяхното налагане. Трудности възникват и при предварителните мерки, насочени към събиране на информация и

доказателства, доколкото е спорно дали те са изключени от приложното поле на чл.31 от Регламента. Комисията предлага да се измени Регламента, като се предостави компетентност по отношение на тези мерки на съдилищата в държавата – членка, в която ще се събират доказателствата, а не само на съдилищата, които са компетентни да разгледат спора по същество.

Представителите на Франция и Испания изразиха становище, че привременните мерки следва да имат действие на територията на цялата Общност, но следва да бъдат налагани от съдилищата, които са компетентни да разгледат спора по същество. Представителят на Словакия изтъкна, че следва да бъдат въведени критерии, установяващи не само международната компетентност на съдилищата относно тези мерки, но и местната подсъдност в рамките на отделните държави. Също предложи, че следва да бъде установен различен режим за обезпечителните мерки, насочени към запазване на определено имущество в патримониума на длъжника и за останалите привременни мерки. Представител на България постави въпроса относно исканията за налагане на привременни мерки, които не са допустими съгласно националното законодателство на сезирания съд.

-Приложение на Регламента по отношение на арбитражните производства

В доклада на Европейската комисия се сочи, че арбитражните дела не попадат в приложното поле на Регламента, тъй като признаването и изпълнението на арбитражните решения е уредено от Ню Йоркската конвенция от 1958г., по която всички държави – членки са страни. Независимо от това признаването и изпълнението на арбитражните решения по реда на конвенцията се оценява от практикуващите юристи като по – бавно и трудно в сравнение с предвидените в Регламент №44/2001 правила за признаването и изпълнението на съдебните решения.

Представителите на Обединеното кралство изразиха пълна подкрепа на предложението за разширяване на приложението на Регламента по отношение на арбитражните производства чрез въвеждането на норми относно признаването и допускане до изпълнение на арбитражни решения, постановени в държави – членки.

2.Представяне на информация от Европейската комисия

На участниците в срещата беше представено извършеното обновление на външния облик на Европейския съдебен атлас.

Бе оповестено, че с оглед присъединяването на България и Румъния, е започнало преработване на анексите към Регламент №1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на процедура за Европейска заповед за плащане. След окончателното преработване, анексите ще бъдат представени за одобрение на Европейския парламент и евентуално ще бъдат приети от Европейската комисия през първото тримесечие на 2010г. Предстои до края на 2009г. да започне и преработването на анексите към Регламент №805/2004 на Европейския парламент и на Съвета за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания.

Господин Ерик Тиберг, национално лице за контакт на Швеция, представляващ Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела във „Форум на правосъдието”, запозна участниците с изводите на последната среща на форума, проведена на 16.10.2009г., посветена на проблемите на правосъдието в условията на икономическата криза. В хода на срещата е обсъждан сериозния ефект на икономическата криза върху правосъдието, изразяващ се най-вече в увеличението на производствата по несъстоятелност и предявените иски за събиране на вземания, както и в забавянето на производствата във всички държави членки поради увеличаването на обема на работата. В тази връзка е подчертано значението на проекта за Европейския портал за електронно правосъдие, който може да доведе до подобряване ефективността на правосъдието, без да води до увеличаване на разходите.

Обсъден бе дневния ред на годишната среща на членовете на ЕСМ-ГТД, която ще бъде проведена на 14 и 15 декември 2009г. в Хага.

Бяха оповестени датите и темите на срещите на националните лица за контакт на ЕКМ – ГТД, които ще бъдат проведени през 2010г., както следва:

- на 04.03.2010г. и на 18.11.2010г. ще бъдат проведени 30 –та и 34- та среща, като и двете ще бъдат посветени на приложението на Регламент №2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и дела, свързани с родителската отговорност
- на 22.04.2010г. ще бъде проведена 31 –та среща, посветена на опростените процедури по Регламент №1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на процедура за Европейска заповед за плащане и Регламент №805/2004 на Европейския парламент и на Съвета за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания.
- на 17.06.2010г. ще бъде проведена 32 –ра среща, посветена на подготовка на информацията за обществеността относно исковите за издръжка /Регламент №4/2009/
- на 23.09.2010г. ще бъде проведена 33 –та среща, посветена на бъдещите изменения в дейността на мрежата с оглед Решението на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Решение 2001/470/ЕО на Съвета за създаване на Европейска съдебна мрежа по граждански и търговски дела

Председателят на ЕСМ-ГТД господин Жоао Симос де Алмейда посочи участниците насоките, в които през 2010г. трябва да се обсъдят и подготвят бъдещи изменения в дейността на мрежата с оглед Решението на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Решение 2001/470/ЕО на Съвета за създаване на Европейска съдебна мрежа по граждански и търговски дела, което ще влезе в сила 18 месеца след официалната му публикация. Господин де Алмейда изтъкна, че ще бъдат променени задачите на лицата за контакт, начина на обработване на молбите за сътрудничество, реда за провеждане на срещите на мрежата и отношенията с други европейски мрежи, включително и с тази на потребителите.

Представителите на Словакия и Обединеното кралство предложиха в дневния ред на всяка от срещите, които ще бъдат проведени през 2010г., да бъде включена една

тема, свързана с приложението на Решението на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Решение 2001/470/ЕО на Съвета за създаване на Европейска съдебна мрежа по граждански и търговски дела, като взетите решения да бъдат систематизирани в края на годината.

Гр.София

Изготвил:

02.12.2009г.

/В. Николова/